

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1986/50
KARAR NO : 1986/50

ÖZET : Kamulaştırmasız el atma nede-
ni ile oluştuğu ileri sürülen zararın
tazmini istemiyle açılan davanın; adli
yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : Bekir Karacabey,Uzunlu Kasabası-Boğazlayan
Davalılar : 1) DSİ Genel Müdürlüğü
Vekili: Av.Ferda Gürsoy,DSİ 12.Bölge Kayseri
2) AZK Limited Şirketi,Ankara
Vekili: Av.Suat Çelebi,Ulus İşhanı E Blok 319.Ankara

K O N U : Davacıya ait taşınmazda kanal açılmak suretiyle,ekili mahsu-
lün hasar görmesi yüzünden uğranıldığı iddia olunan 105.100 lira zararın tazmini iste-
minden ibarettir.

O L A Y : 1-) Davacıya ait olup, 2 ayrı mevkiide bulunan taşınmazlardan
davalılar sulama kanalı geçirmişlerdir.

2-) Bu ameliye sırasında çıkan hafriyat,anılan taşınmazlarda bulunan ekili
mahsule zarar vermiştir.

3-) Davacı; anılan zararın tazmini istemiyle 17-10-1983 günlü dilekçe ile
her iki davalı aleyhine adli yargı yerinde alacak davası açmıştır.

A) Boğazlayan 1.Asliye Hukuk Mahkemesi : 31-1-1986 gününde,1983/400,1986/
30 sayı ile; " davacıya ait taşınmazlar içerisinde Uzunlu Barajı inşaatı için kanal açıl-
ması nedeni ile kamulaştırma yapıldığı,kamulaştırma kararına uygun olarak hafriyatta bu-
lunulduğu,davanın; niteliği itibari ile haksız eyleme dayanan tazminat davası olduğu,
davacının taşınmazında ekili mahsulün hafriyat sırasında zarar gördüğü,ancak hafriyatın
idarece usulüne uygun olarak alınan idari kararın plân ve projesine uyularak yapıldığı,
ve zararın bu esnada meydana geldiği,2577 Sayılı Yasa'nın 2.maddesine göre, bu tür idari
karar ve eylemlerden doğan zararın tazminine ilişkin davaların incelenme yerinin idari
yargı mercileri olduğu gerekçesi ile davanın görev yönünden reddine karar vermiş ve
anılan karar kesinleşmiştir.

Bu karar üzerine davacı; 26-8-1986 günlü dilekçe ile ve aynı istemle her
iki davalı hakkında idari yargı yerinde tazminat davası açmıştır.

B) Kayseri İdare Mahkemesi : 18-9-1986 gününde,1986/507 sayı ile;" davacı-
nın tarlası hakkında civar arazilerle birlikte topluca alınmış bir kamulaştırma kararı-
nın bulunduğu,ancak davacıya kamulaştırma tebligatının yapılmadığı,böylece davacının
tarlasının kamulaştırılması işin henüz bitmediği,sonuç olarak davacının tarlasından ka-
mulaştırılma yapılmadan kanal geçirildiği,bu müdahalenin; kamulaştırma kararı tebliğ
edilmediğinden,kamulaştırma kararına dayanmadığı,bu durumda ise,oluşan zararın yöntemi-

ne uygun olarak yerine getirilen kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında doğduğunun kabul edilemeyeceği, ortada davalı idarenin haksız fiili ve bunun sonucu oluştuğu ileri sürülen bir zararın mevcut olduğu, bu zarar kamulaştırmamız el atmadan doğduğundan, idarenin Borçlar Kanunu'nun haksız fiile ilişkin hükümlerine göre sorumlu olup olmadığı meselesinin çözümünün, özel hukuk hükümlerine göre adli yargının görevine girdiği ve Uyuşmazlık Mahkemesi'nin istikrar kazanan içtihatlarının da bu yolda olduğu ileri sürülerek görevli yargı yerinin belirlenmesi için 2247 Sayılı Yasa'nın 19.maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına" karar vermiştir.

Dava dosyaları Kayseri İdare Mahkemesi'nin 29-9-1986 günlü, 1986/507 esas sayılı yazısı ekinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Şerafettin Seyhun, Çetin Aşçıoğlu, Şafak Sancar, Uzdem Akyüz, İlhan Köseoğlu ve Abdullah Demir'in katılmaları ile yaptığı, 8-12-1986 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın 21-11-1986 günlü, T.M.814 sayılı ve Danıştay Başsavcılığı'nın 7-11-1986 günlü, 1986/25 sayılı ve davada adli yargı yerinin görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Danıştay Başsavcısı yerine katılan Savcı Tahsin Yağmurlu'nun sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Görevli yargı yerinin belirlenmesi için öncelikle tazmini istenen zararın kamulaştırma işleminden mi doğduğu, yoksa kamulaştırmamız el atma ve binnetice idarenin haksız bir eyleminden mi kaynaklandığı belirlenmelidir.

2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu'nun 1.maddesine göre kamulaştırma; devlet ve kamu tüzel kişileri tarafından, kamu gücüne dayanılarak, kamu yararı için gerekli ve özel kişilere ait taşınmaz malların ve kaynakların kanunla gösterilen esas ve usullere göre yetkili organlarca verilen karar uyarınca ve parası peşin ödenek, zorla mülkiyetinin alınması veya irtifak kurulması olarak tanımlanabilir.

Bu tanıma göre kamulaştırma; bir takım unsurları içeren, bir idari tasarruf olup, bu unsurlardaki noksanlık veya sakatlıklar, anılan idari işlemi etkileyeceği cihetle, kamulaştırma işlemi ancak kanunla gösterilen esas ve usullere tam olarak uyulması ile tekemmül eder.

Kamulaştırmanın unsurlarını yine 2942 Sayılı Kamulaştırma Kanunu'ndan çıkarmak mümkündür. Anılan kanuna göre; kamulaştırmanın unsurları kısaca kamulaştırmada kamu yararı bulunması ve bu yolda yetkili idari makamlarca kamu yararı kararı alınarak, bunun onaylanması (2942 Sayılı Kanun'un 1., 5. ve 6. maddeleri) kanunla gösterilen esas ve usullere uyulması, yani 2942 Sayılı Kanun'un 7. maddesine göre, taşınmazın sınırı, yüzölçümü, ve cinsini gösterir ölçekli plân yapılması ve taşınmaza malik veya zilyet olanların tespit ettirilmesi, 10. ve müteakip maddelere göre, kamulaştırma bedelinin tespiti, 13. ve müteakip maddelere göre, kamulaştırmaya ilişkin tebligatın usulüne uygun olarak yapılması, keza 3. maddeye göre kamulaştırma bedelinin peşin olarak ödenmesi, bundan sonra da 16. maddede gösterilen acele el koyma dışında dava açma hakkı bulunanlara, bu hak-

kın tanınması, adli ve idari yargı'da açılacak davaların sonuçlanması, 17.ve müteakip maddelere göre de, rızaen ferağ verilmeyen hallerde taşınmazın idare adına tescilidir.

Bu açıklamalara göre; Kamulaştırma Kanunu uyarınca usulüne uygun biçimde almış ve tebliğ olunmuş bir kamulaştırma kararı olmadan ve bedeli peşin olarak ödenmeden bir taşınmazın kamulaştırılması mümkün olmayıp, kamulaştırma ile ilgili bu esas ve usule ilişkin işlemler yapıp tamamlanmadan, bir taşınmazın mülkiyetinin kamulaştırma yapan idareye geçmesi olanağı da yoktur.

Öte yandan; kamulaştırmatsız el atma, genel olarak kamu kuruluşlarının alınmış bir kamulaştırma kararı olmadan, kişinin taşınmazına müdahale etmeleri ve bu taşınmaz üzerinde kişinin zilyetliğine son vermeleri olarak tanımlanabilir. Bu tanım; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin istikrar kazanan içtihatlarında aynen benimsenmiş bulunmaktadır. Bu tanıma göre; kamulaştırmatsız el atmada taşınmaza, idarenin müdahalesi, bir idari karara dayanmadığından, idarece yapılan müdahale, idari bir eylem olarak değil, haksız bir eylem (haksız fiil) olarak nitelenir.

Olayda; davacıya ait taşınmazda, kamulaştırma yapılmadan davalı idarece kanal açma amacı ile hafriyata girişilmesi ve bunun sonucunda anılan taşınmazın kanal açılan kısmında ve hafriyatın dökülüdüğü yerlerde bulunan ekili mahsule zarar verildiği iddiası söz konusudur.

Bu itibarla; anılan taşınmazın, zararın oluştuğu ileri sürülen 5-8-1983 tarihinde kamulaştırılıp kamulaştırılmadığı ve buna ilişkin işlemlerin tekemmül edip etmediği araştırılmalıdır.

İncelenen dosya içeriğine göre; davacı, taşınmazının kamulaştırıldığı konusunda bilgisi olmadığını ve kamulaştırma konusunda kendisine herhangi bir tebligat yapılmadığını, adli yargı yerinde açtığı davada, 31-1-1986 günlü celsede beyan etmiştir. Keza; davacının adli yargı yerinde açtığı davaya idarenin verdiği, 27-2-1984 günlü cevap lâyihasında, davacıya ait taşınmazların kamulaştırma plân ve projesine uygun olarak ve kanal sahası olarak kamulaştırılacağı belirtilmiştir. Öte yandan; adli yargı yerinin 27-2-1984 günlü, 1983/400 sayılı müzekkeresinde cevaben davalı idarenin 10-5-1984 günlü, 568-2744 sayılı yazısında; 1983 yılında kamulaştırılmasına karar verilen ancak, aynı yıl içinde kıymet takdiri yaptırılmayan söz konusu taşınmazların kalan kamulaştırma işlemlerinin 2942 Sayılı Yasa hükümlerine göre 1984 yılı içerisinde ikmal edileceği bildirilmiştir.

Ayrıca; dosyada mevcut kamulaştırma evraklarının tetkikinden, davacıya ait olup, kamulaştırılan taşınmazların, kamulaştırma tebligatının henüz yapılmadığı, esasen kıymet takdiri de yapılmadığından, zararın oluştuğu, 5-8-1983 tarihine kadar tekemmül ettirilmiş bir kamulaştırma işleminin de mevcut olmadığı anlaşılmaktadır.

Şu hale göre; zarar kamulaştırmadan önce oluşmuş bulunmaktadır.

Kamulaştırma işleminden önce oluşan zarar; kamulaştırma işlemine bağlanamayacağından, ortada yukarıda belirtildiği gibi, kamulaştırmatsız el atma ve bu yüzden oluşan bir zarar ve bunun tazmini bahis konusudur. Kamulaştırmatsız el atmada idarenin bir işlem veya eylemi değil, haksız fiili söz konusu olduğundan, zararın bu esasa göre ve özel

hukuk hükümleri uyarınca tazmini söz konusudur.Zira; davacının zararının mevzuatla öngörülen ve yöntemine uygun olarak yerine getirilen bir kamu hizmetinin yürütülmesi sırasında doğduğu kabul edilemez.Ortada; davalı idarenin haksız fiil niteliğinde bir eylemi ve bunun sonucunda oluştuğu ileri sürülen bir zarar mevcuttur.Bu duruma göre,anılan zarardan idarenin Borçlar Kanunu'nun haksız fiile ilişkin 41.maddesine göre,sorumlu olup olmadığı sorunu ortaya çıkmakta ve bu hukuki sorunun çözümünün ise,özel hukuk hükümlerini ve binnetice olaya Borçlar Kanunu'nun anılan maddesini uygulayacak olan adli yargı yerine ait olduğu kuşkusuz bulunmaktadır.

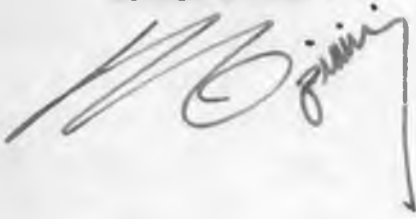
Esasen; Uyuşmazlık Mahkemesi'nin konuya ilişkin ve istimliksiz el atmalarda oluşan zararların adli yargı yerinde görülmesine dair istikrar kazanan içtihatları da bu merkezdedir.(17-3-1986 günlü,19050 Sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 9-12-1985 günlü,1985/27-33 sayılı karar, 16-10-1986 günlü,19253 Sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 23-6-1986 günlü,1986/14-13 sayılı karar)

Açıklanan nedenlerle, dava ile adli yargı yeri görevli bulunduğundan,Kayseri İdare Mahkemesi'nin 18-9-1986 günlü,1986/507 esas sayılı başvurunun kabulü ile Boğazlayan Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 31-1-1986 günlü,1983/400, 1986/30 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

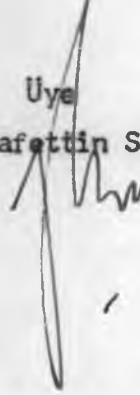
...../.....

SONUÇ : Anlaşmazlığın, niteliğine göre adli yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle, Kayseri İdare Mahkemesi'nin başvurusunun kabulüne, Boğazlayan 1. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 31-1-1986 günlü, Esas-1983/400, Karar-1986/30 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına, 8-12-1986 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

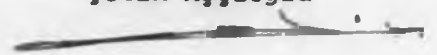
Başkan
Servet Tüzün

Uye
Şerafettin Seyhun

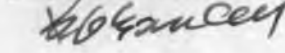
Uye
Çetin Aşçıoğlu

Bu Kararın Resmi gazetesinde
yayınlanmıştır.
11.12.86

Uye

Şafak Sancar

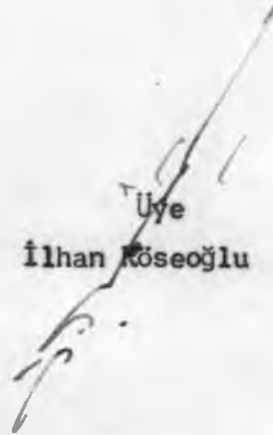
Uye

Uzdem Akyüz

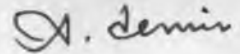
Uye

İlhan Köseoğlu

Uye

Abdullah Demir

15/12

S.Y.